

МЕГАТРЕНДИ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ВИКЛИКИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ: ПОТЕНЦІАЛ УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИКОЮ СТІЙКОСТІ ТА ПРОТИДІЇ РИЗИКАМ

БУЛАТОВА Олена¹, ПАНЧЕНКО Володимир², ІВАЩЕНКО Оксана³

¹ Маріупольський державний університет

<https://orcid.org/0000-0001-7938-7874>

o.bulatova@mdu.in.ua

² Національна академія статистики, обліку та аудиту

<https://orcid.org/0000-0002-5578-6210>

panchenkopvg@gmail.com

³ Національна академія статистики, обліку та аудиту

<https://orcid.org/0000-0002-8490-778X>

oaivashchenko@naso.edu.ua

Мета статті полягає у дослідженні мегатрендів міжнародного економічного розвитку та ідентифікації актуальних викликів економічній безпеці з акцентом на існуючому потенціалі управління політикою стійкості та протидії ризикам. Виокремлено специфіку проведення аналізу мегатрендів міжнародного економічного розвитку із виокремленням специфічних рис прогнозування та передбачення. Досліджено Європейську систему аналізу стратегії та політики, яка сприяє формуванню унікального експертного середовища для виявлення та аналізу ключових тенденцій, викликів і проблем розвитку, а також результатів прийнятих на мега-, мета- і макrorівнях управлінських рішень, які формують міжнародну економічну політику і впливають на виклики безпеці у чотирьох вимірах – соціально-економічному, геополітичному, цифровому та зеленому. Охарактеризовано діяльність європейської платформи Megatrends Hub. Виокремлено два типи мегатрендів при аналізі стійкості ЄС, що впливають на економічну безпеку. Розглянуто особливості політики управління ризиками безпеки. Ідентифіковано систему взаємозалежності ризиків, що впливають на економічну безпеку. Виокремлено ризики економічній безпеці при здійсненні цифрового переходу. Встановлено, що мегатренди економічного розвитку впливають на цілепокладання існуючих інститутів ЄС і актуалізують створення нових. Розглянуто роль Team Europe Initiatives з позицій викликів, загроз і ризиків економічній безпеці ЄС. Виявлено, що в Європейській стратегії економічної безпеки актуалізується запит на сприяння сталості і стійкості виробничо-збутових ланцюжків, а також встановлення міжнародного економічного порядку, заснованого на правилах та багатосторонніх інститутах, що, серед іншого, означає просування та/або перегляд угод про вільну торгівлю, а також інвестування у сталий розвиток та безпечні торгово-економічні зв'язки через мережу Global Gateway. Ідентифіковано виклики економічній безпеці ЄС в Пакеті економічного відновлення Next Generation EU.

Ключові слова: міжнародний економічний розвиток, мегатренди, економічна безпека, міжнародна економічна безпека, глобальні виклики, глобальні загрози, ризики, міжнародна економічна політика, стратегії національної безпеки, економічні інтереси, оцінка ризиків безпеці, сталий розвиток, цифровий розвиток, міжнародна конкурентоспроможність, стійкість, ЄС

<https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-29>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Хоча усталеного визначення глобальних мегатенденцій не існує, одноставною є позиція, що явища, які описуються ними, мають всеохоплюючий вплив, характеризуються наскрізними і глибокими наслідками, перетворюють і формують розвиток на десятиліття уперед. Аналіз мегатрендів міжнародного економічного розвитку може проводитись у різних формах (прогнозування, форсайт, дослідження ключових технологій, передбачення, стратегічне планування у приватному секторі та індикативне планування у національних масштабах) та переслідуювати відмінні цілі. Прогнозування та передбачення виступають принципово різними системними підходами до аналізу викликів і загроз міжнародній економічній безпеці. Прогнозисти припускають, що майбутнє по суті визначається досить стабільними структурними та інституційними умовами, основні характеристики яких можна назвати рушійними силами, які формують мегатренди. Таким чином, основне завдання полягає в тому, щоб ідентифікувати ці рушійні сили, розробити надійну кількісну модель, зібрати відповідні дані та запустити моделювання для отримання майбутніх екстраполяцій у задані моменти часу, залучивши якомога більшу кількість фахових експертів. Прогнозування може використовуватися або для реалізації суто академічних завдань, або як інструмент підготовки рішень як у державному, так і в приватному секторі. Процеси передбачення, навпаки, ґрунтуються на припущенні, що майбутнє може бути сформоване цілеспрямованими діями, а відтак деякі несприятливі тенденції можуть бути змінені (перенаправлені, уповільнені або повністю зупинені) певною мірою та актуалізовані нові процеси.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Ч. Мерліні [1] виокремлює вплив мегатрендів на систему міжнародної економічної безпеки. Р. Ігар, Ч. Бултон, К. Деміттенер [2] досліджують тренди в мегатрендах, оцінюючи їх з позицій ризиків та можливостей для економічної безпеки. Д. Хорват і Р.З. Сабо [3], Дж. М. Мюллер [4], А. Моєф, С. Ламурі, Р. Пеллерін, С. Тамайо-Хіральдо, Е. Тобон Валенсія і Р. Ебурді [5] визначають цифровий перехід до Індустрії 4.0 як визначальний мегатренд, що чинить тиск на економічну безпеку. Досліджуючи аналітичний інструментарій технологічного форсайту для оцінки ризиків економічній безпеці, А. Андерсен і П. Андерсен [6], Т. Сіарлі, А. Коуд, І. Раффолс [7] роблять висновок про його адаптивність при розробці конкурентоспроможної інноваційної та індустріальної політики, а також стратегій цифрового розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні мегатрендів міжнародного економічного розвитку та ідентифікації актуальних викликів економічній безпеці з акцентом на існуючому потенціалі управління політикою стійкості та протидії ризикам.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Європейська система аналізу стратегії та політики (ESPAS) [8] сприяє формуванню унікального експертного середовища для виявлення та аналізу ключових тенденцій, викликів і проблем розвитку [9], а також результатів прийнятих на мега-, мета- і макрорівнях управлінських рішень, які формуватимуть міжнародну економічну політику і впливатимуть на виклики безпеці у чотирьох вимірах – соціально-економічному, геополітичному, цифровому та зеленому. ESPAS відокремлює поняття «прогноз» та «передбачення»: у той час як прогноз встановлює майбутній факт (*наприклад, кількість людей, які матимуть доступ до Інтернету*), передбачення інтерпретує цей факт (*наприклад, те, що збільшення зв'язку означає, що міжнародна торгівля стане більш динамічною*). Дослідники ESPAS виокремлюють як найпоширеніші мегатренди, які в різній мірі впливатимуть на всі регіони і країни, незалежно від рівня їхнього економічного розвитку, такі, як: зміна клімату, демографія, урбанізація, економічне зростання, споживання енергії, доступ до інтернету та геополітика.

Експерти європейської платформи Megatrends Hub [10] проводять моніторинг мегатрендів і здійснюють їхній форсайт аналіз, виокремлюючи 14 з них: (1) прискорення технологічних змін і гіперпов'язаності; (2) загострення дефіциту ресурсів; (3) зміна характеру роботи; (4) зміна парадигми безпеки; (5) зміна клімату та погіршення навколишнього середовища; (6) продовження процесів урбанізації; (7) диверсифікація освіти та навчання; (8) поглиблення нерівності; (9) поширення впливу Сходу і Півдня; (10) зростання споживання; (11) посилення демографічного дисбалансу; (12) посилення впливу нових систем управління; (13) зростання значення міграції; (14) проблеми у сфері охорони здоров'я.

При аналізі стійкості ЄС у контексті пришвидшеного уповільнення мегатрендів виокремлюють два типи мегатрендів [10]: (1) ті, що пришвидшують майбутнє (*поява нових видів нерівності; постійні нові виклики для здоров'я; пришвидшення технологічних змін і гіперконективність; зміна характеру роботи; зміна систем навчання; збільшення демографічних дисбалансів; зміна парадигми безпеки*); (2) нейтральні або ті, що сповільнюють (*зростання впливу Сходу й Півдня; зростання важливості міграції; зростання впливу нових систем управління; загострення браку ресурсів; зміни клімату й деградація екології; продовження урбанізації; зростання споживання*), що сприяє оцінці ризиків безпеки у соціально-економічному, геополітичному, зеленому і цифровому вимірах (див. Рис.1).

Центр дослідження глобального майбутнього Фредеріка Парді (Frederick S. Pardee Center for International Futures) [11] пропонує аналітичний інструмент IFs для ідентифікації мегатрендів і оцінки ризиків економічній безпеці, який базується на моделюванні змінних, що характеризують кількісні та якісні характеристики розвитку 186 країн у 12-ти проблемних сферах взаємодії із врахуванням різних горизонтів планування (Рис.2).

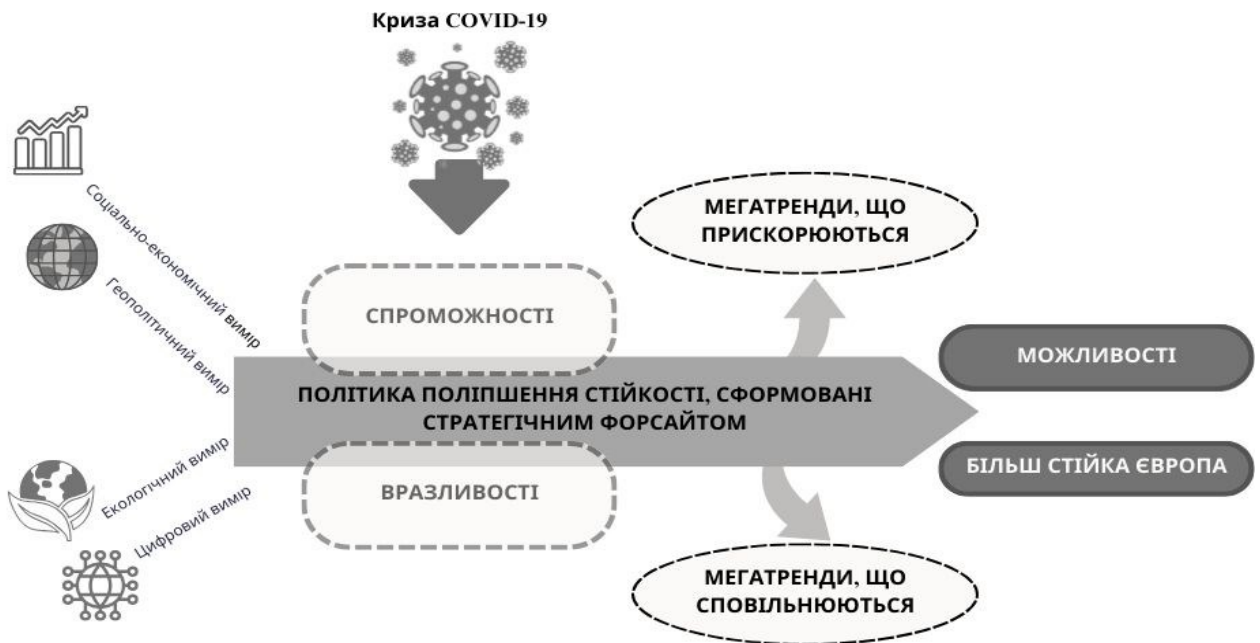

Рис.1. Політика управління ризиками безпеки

Джерело: систематизовано авторами

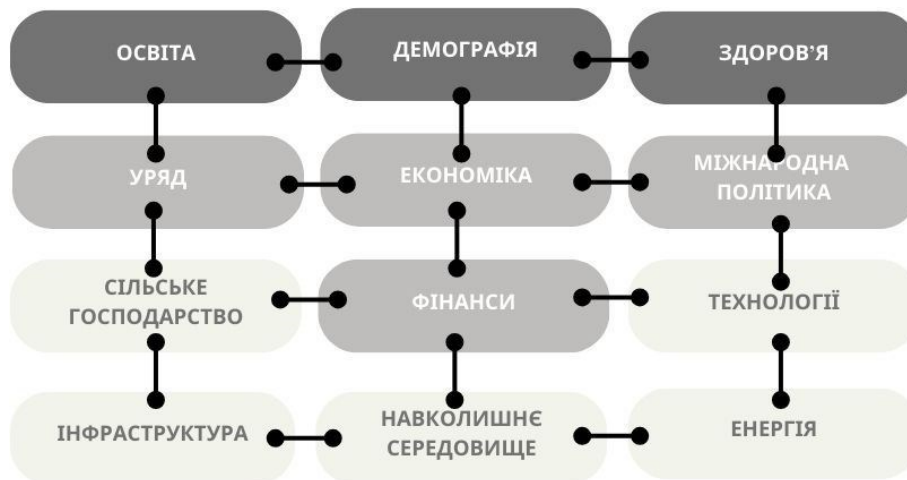

Рис.2. Складна система взаємозалежності ризиків, що впливають на економічну безпеку

Джерело: [11]

Акцент на стійкості потребує нового підходу до моніторингу економічної діяльності та соціальних процесів, а це формує запит на розробку так званих «дешбордів стійкості» (візуальних інформаційних панелей), що допоможуть вчасно оцінити ризики безпеці, в тому числі при цифровому переході [12] (Рис.3).

Рис.2. Безпекові виміри цифрових загроз

Джерело: систематизовано авторами

Мегатренди економічного розвитку впливають на цілепокладання існуючих інститутів ЄС і актуалізують створення нових. Team Europe Initiatives позиціонують себе як флагманські ініціативи, які об'єднують ініціативи ЄС, окремих держав-членів та банків з конкретних тем у конкретній країні чи регіоні або реалізуються на глобальному рівні. Всеосяжні завдання Team Europe орієнтовані на забезпечення стратегічних цілей розвитку Євросоюзу, які анонсує ЄК за каденції У. фон дер Ляйен. Ці цілі спрямовані на забезпечення того, щоб «...політика розвитку ЄС була стратегічною та ефективною, виходила із оптимального співвідношення ціни та якості та відповідала політично мотивованим пріоритетам» [13]. Відтак гаслами Team Europe, що відповідно лежать в основі їхнього підходу до оцінки і відповідно відбору проєктів, що потребують фінансування, є: (1) наочність; (2) ефективність; (3) відповідальність; (4) інтеграція. Прагнення сформувати єдиний фронт Team Europe слід розглядати в контексті посилення геополітичної конкуренції під час пандемії та прагнення ЄС позиціонувати себе як глобальний лідер та надійний партнер. Таким чином, «Team Europe» наголошує на європейській самооцінці – на відміну від більш ранніх європейських підходів до політики розвитку, які, принаймні на словах, були зосереджені на координації партнерів і прагнули посилити лідерство урядів країн, що розвиваються. Було оголошено, що «Team Europe» залучить внески від усіх інститутів ЄС та об'єднає ресурси, мобілізовані країнами-членами ЄС та фінансовими установами, зокрема ЄІБ та ЄБРР з метою забезпечення «критичної маси фінансових ресурсів, з якою мало хто може зрівнятися. У відповідному Комюніке представлено три пріоритети «Team Europe»: 1) підтримка термінового короткострокового реагування на гуманітарні потреби; 2) зміцнення систем охорони здоров'я; та 3) пом'якшення економічних та соціальних наслідків. У відповідному Комюніке представлено три пріоритети «Team Europe»: 1) підтримка термінового короткострокового реагування на гуманітарні потреби; 2) зміцнення систем охорони здоров'я; та 3) пом'якшення економічних та соціальних наслідків [14, с.190-191].

З позицій експертів Team Europe, безпрецедентним викликом глобальній безпеці стала пандемія з її далекосяжними соціальними та економічними наслідками, які загострюють різні форми нерівності, гуманітарні кризи, у тому числі кризу продовольчої безпеки, що ставить під сумнів результативність зусиль із викорінення бідності, сприяння сталому розвитку, забезпечення прав людини, демократії та верховенства права, а також стабільності в усьому світі, що формує запит на глобальну солідарність, міжнародну співпрацю, транспарентність у прийнятті колективних рішень.

В Європейській стратегії економічної безпеки (ЄСЕБ) [15] актуалізується запит на зміцнення економічної безпеки, сприяння сталості і стійкості виробничо-збутових ланцюжків, а також встановлення міжнародного економічного порядку, заснованого на правилах та багатосторонніх інститутах, що, серед іншого, означає просування та/або перегляд угод про вільну торгівлю, а також інвестування у сталий розвиток та безпечні торгово-економічні зв'язки через мережу Global Gateway [16]. Global Gateway відповідає Порядку денному ООН на період до 2030 року та його цілям у сфері сталого розвитку (ЦСР), а також Паризькій угоді і ґрунтується на положеннях Стратегії

взаємодії ЄС та Азії 2018 року, укладених партнерських відносин з Японією та Індією, а також економічних та інвестиційних планів для Західних Балкан, у межах Східного партнерства та Європейської політики сусідства.

Стратегія Global Gateway, на реалізацію якої планується залучити до € 300 млрд інвестицій у період з 2021 по 2027 рік, – це пропозиція ЄС щодо створення рівних партнерських відносин, яка відображає довгострокову прихильність Європи до сталого відновлення у кожній із країн-партнерів, що, очікувано, сприяє економічній безпеці. За допомогою Global Gateway, як зазначено в установчих документах, планується створити міцні та стійкі зв'язки, а не залежності між Європою та світом, та побудувати нове майбутнє для молодих людей. Комісар з питань сусідства та розширення О. Вархейї серед завдань «Global Gateway» зазначив вирішення найнагальніших глобальних проблем – від зміни клімату та захисту навколишнього середовища і безпеки здоров'я до підвищення конкурентоспроможності європейських товарів та контролю за глобальними ланцюжками постачання. Президент ЄК У. фон дер Ляен заявила: «Європейська модель передбачає інвестування як у «жорстку», так і в «м'яку інфраструктуру», у стійкі інвестиції у цифрові технології, клімат та енергетику, транспорт, охорону здоров'я, освіту та дослідження, а також у сприятливе середовище, що гарантує рівні умови гри. Ми будемо підтримувати розумні інвестиції в якісну інфраструктуру, дотримуючись найвищих соціальних та екологічних стандартів, відповідно до демократичних цінностей ЄС та міжнародних норм та стандартів. Стратегія Global Gateway – це взірць того, як Європа може побудувати більш стійкі зв'язки зі світом» [17].

«Жорстка» інфраструктура відноситься до великих фізичних мереж, необхідних для функціонування сучасної індустріальної країни, тоді як «м'яка» інфраструктура стосується всіх установ, які необхідні для підтримання економічних, медичних, культурних та соціальних стандартів країни (наприклад, фінансова система, система освіти, охорони здоров'я, система державного управління та правоохоронні органи, а також служби екстреної допомоги). Акцент на інфраструктурі в Global Gateway дозволяє провести паралелі з відповідними ініціативами, що реалізуються в США, де у 2021 році було ухвалено законопроект на 1 трлн дол, який покликаний задовольнити найгостріші потреби у «жорсткій інфраструктурі», а також дав зелене світло інвестиціям до \$ 3,5 трлн у «м'яку інфраструктуру» протягом наступних десяти років [14, с.190-191].

В Пакеті економічного відновлення Next Generation EU (NGEU) ідентифіковано ризики реалізації запланованих проєктів допомоги і підтримки, виклики економічній безпеці ЄС, а також можливості для розвитку в разі, коли такі ризики і виклики будуть превентивно керованими (див. Рис.3), що виступає своєрідним аналітичним інструментом для оцінки політики, що реалізується. При цьому викликами відновлення для ЄС ідентифіковано: кризу євро; кризу солідарності; боргову кризу; асиметрії розвитку між країнами-членами [18; 19].

Рис.3. Нові ризики, виклики і можливості за версією NGEU

Джерело: [20]

Підхід NGEU до управління ризиками економічної безпеки повністю відповідає фундаментальним принципам ЄСЕБ, що застосовуються у сфері економічної безпеки, до числа яких відносять: (1) пропорційність, щоб гарантувати, що запропоновані інструменти відповідають рівню ризику та здатні обмежити будь-який негативний неавтономний побічний вплив на європейську та світову економіку; (2) точність у визначенні переліку товарів, секторів або основних галузей промисловості, які найбільш схильні до впливу ризиків.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Вибір політики підвищення стійкості в адаптації до мегатрендів міжнародного економічного розвитку відбувається шляхом елімінування вразливостей і зміцнення спроможностей, що водночас відкриває нові можливості для управління ризиками безпеки у соціально-економічному, геополітичному, зеленому і цифровому вимірах, чому сприяє завчасна ідентифікація наявних та потенційних загроз, які: (1) існують чи спорадично виникають; (2) цілеспрямовано створюються іншими акторами; (3) виникають стихійно як результат випадкових збігів; (4) викликають негативні зміни; (5) виникають за альтернативних умов внаслідок дії складних причинно-наслідкових процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Merlini C. The World We Live. 2012. URL: <http://www.jstor.org/stable/resrep09756>
2. Eagar R., Boulton C., Demyttenaere C. The Trends in Megatrends. The most important megatrends and how to monitor them. 2014. URL: https://www.adlittle.com/sites/default/files/prism/The_Trends_in_Megatrends_9.pdf
3. Horváth D., Szabó R.Z. Driving forces and barriers of Industry 4.0: Do multinational and small and medium-sized companies have equal opportunities? Technological Forecasting and Social Change. 2019. Vol. 146. P. 119-132.
4. Müller J.M. Assessing the barriers to Industry 4.0 implementation from a workers' perspective. IFAC-PapersOnLine. 2019. Vol. 52(13). P. 2189-2194.
5. Identification of critical success factors, risks and opportunities of Industry 4.0 in SMEs / A. Moeuf, S. Lamouri, R. Pellerin, S. Tamayo-Giraldo, E. TobonValencia, R. Eburdy. International Journal of Production Research. 2020. Vol. 58(5). P. 1384-1400.
6. Andersen A.D., Andersen P.D. Innovation system foresight. Technological Forecasting and Social Change. 2014. Vol. 88. P. 276-286.
7. Ciarli T., Coad A., Raffols I. Quantitative analysis of technology futures. Part I: technique, context and organizations. 2013. URL: https://media.nesta.org.uk/documents/quantitative_analysis_of_technology_futures_part_1_technique_s_contexts_and_organizations.pdf
8. ESPAS. GLOBAL TRENDS TO 2030. CHALLENGES AND CHOICES FOR EUROPE. 2019. URL: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/ESPAS_Report.pdf
9. Reznikova N., Ivashchenko O., Rubtsova M. Global problems as a subject of interdisciplinary studies in the focus of international economic security and sustainable development. Економіка та держава. 2020. № 7. С. 24-31.
10. European Commission. The Megatrends Hub. Megatrends are long-term driving forces that are observable now and will most likely have significant influence on the future. 2022. URL: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en
11. Understanding and Forecasting Geopolitical Risk and Benefits / D. K. Bohl, T. L. Hanna, B. R. Mapes et. al. 2017. URL: <https://korbel.du.edu/sites/default/files/2022-02/GeoPolRiskRefReport2017.pdf>
12. Deloitte. Managing Risk in Digital Transformation. 2018. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/risk/in-ra-managing-risk-in-digital-transformation-1-noexp.pdf>
13. Council of the European Union. Council conclusions on Team Europe Global Response to COVID-19. 2020. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/44347/team-europe-ccs-200608.pdf>
14. Резнікова Н., Панченко В. Мінні поля міжнародної економічної політики: як країнам не втратити здатність до розвитку. Київ: Аграр Медіа Груп, 2022. 674 с.
15. European Commission. An EU approach to enhance economic security. 2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_3358

16. German Development Institute. Europe's Global Gateway: A New Geostrategic Framework for Development Policy? 2022. URL: https://www.idos-research.de/uploads/media/BP_1.2022.pdf
17. Lau S., Cokelaere H. EU launches 'Global Gateway' to counter China's Belt and Road. 2021. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-launches-global-gateway-to-counter-chinas-belt-and-road/>
18. Josep M. The Next Generation EU: Opportunity and risk. 2021. URL: https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/255/the_next_generation_eu_opportunity_and_risk
19. Резнікова Н. В. Глобальні проблеми у фокусі нормативної сили ЄС: виклики для координації понять та оцінки існуючих і потенційних загроз. Журнал європейського і порівняльного права. 2020. Вип. 12 / 1-2. С. 35-40.
20. MAKING NEXT GENERATION EU A PERMANENT TOOL / F. Allemand, J. Creel, N. Leron, S. Levasseur, F. Saraceno. 2023. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bruessel/20166.pdf>

REFERENCES:

1. Merlini, C. (2012), "The World We Live", available at: <http://www.jstor.org/stable/resrep09756>
2. Eagar, R., Boulton, C. and Demyttenaere, C. (2014), "The Trends in Megatrends. The most important megatrends and how to monitor them", available at: https://www.adlittle.com/sites/default/files/prism/The_Trends_in_Megatrends_9.pdf
3. Horváth, D. and Szabó, R.Z. (2019), "Driving forces and barriers of Industry 4.0: Do multinational and small and medium-sized companies have equal opportunities?", *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 146, pp. 119-132.
4. Müller, J.M. (2019), "Assessing the barriers to Industry 4.0 implementation from a workers' perspective", *IFAC-PapersOnLine*, vol. 52(13), pp. 2189-2194.
5. Moeuf, A., Lamouri, S., Pellerin, R. et al. (2020), "Identification of critical success factors, risks and opportunities of Industry 4.0 in SMEs", *International Journal of Production Research*, vol. 58(5), pp. 1384-1400.
6. Andersen, A.D. and Andersen, P.D. (2014), "Innovation system foresight", *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 88, pp. 276-286.
7. Ciarli, T., Coad, A. and Raffols, I. (2013), "Quantitative analysis of technology futures. Part I: technique, context and organizations", available at: https://media.nesta.org.uk/documents/quantitative_analysis_of_technology_futures_part_1_techniques_contexts_and_organizations.pdf
8. ESPAS (2019), "GLOBAL TRENDS TO 2030. CHALLENGES AND CHOICES FOR EUROPE", available at: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/ESPAS_Report.pdf
9. Reznikova, N., Ivashchenko, O. and Rubtsova, M. (2020), "Global problems as a subject of interdisciplinary studies in the focus of international economic security and sustainable development", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 24-31.
10. European Commission (2022), "The Megatrends Hub. Megatrends are long-term driving forces that are observable now and will most likely have significant influence on the future", available at: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en
11. Bohl, D. K., Hanna, T. L., Mapes B. R. et al. (2017), "Understanding and Forecasting Geopolitical Risk and Benefits", available at: <https://korbel.du.edu/sites/default/files/2022-02/GeoPolRiskRefReport2017.pdf>
12. Deloitte (2018), "Managing Risk in Digital Transformation", available at: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/risk/in-ra-managing-risk-in-digital-transformation-1-noexp.pdf>
13. Council of the European Union (2020), "Council conclusions on Team Europe Global Response to COVID-19", available at: <https://www.consilium.europa.eu/media/44347/team-europe-ccs-200608.pdf>
14. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2022), "Minni polia mizhnarodnoi ekonomichnoi polityky: iak krainam ne vtratyt' zdattnist' do rozvytku [Minefields of international economic policy: how countries do not lose their ability to develop], Ahrar Media Hrup, Kyiv, Ukraine.
15. European Commission (2023), "An EU approach to enhance economic security", available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_3358
16. German Development Institute (2022), "Europe's Global Gateway: A New Geostrategic Framework for Development Policy?", available at: https://www.idos-research.de/uploads/media/BP_1.2022.pdf
17. Lau, S. and Cokelaere, H. (2021), "EU launches 'Global Gateway' to counter China's Belt and Road", available at: <https://www.politico.eu/article/eu-launches-global-gateway-to-counter-chinas-belt-and-road/>
18. Josep, M. (2021), "The Next Generation EU: Opportunity and risk", available at: https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/255/the_next_generation_eu_opportunity_and_risk
19. Reznikova, N. (2020), "Global problems in the focus of EU regulatory force: challenges for coordination of concepts and assessment of existing and potential threats", *Journal of European and Comparative Law*, vol. 12 (1/2), pp. 35-40.
20. Allemand, F., Creel, J., Leron, N., Levasseur, S. and Saraceno, F. (2023), "MAKING NEXT GENERATION EU A PERMANENT TOOL", available at: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bruessel/20166.pdf>

MEGATRENDS OF INTERNATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT AND CHALLENGES OF
ECONOMIC SECURITY: POTENTIAL FOR MANAGEMENT OF RESILIENCE POLICY AND RISK
PREVENTION

BULATOVA Olena¹, PANCHENKO Volodymyr ², IVASHCHENKO Oksana ²

¹ Mariupol State University

² National Academy of Statistics, Accounting and Audit

³ National Academy of Statistics, Accounting and Audit

The purpose of the article is to study megatrends in international economic development and identify current challenges to economic security, with an emphasis on the existing potential for managing sustainability policies and countering risks. The specificity of the analysis of megatrends of international economic development with the definition of specific features of forecasting and prediction is highlighted. The European Strategy and Policy Analysis System has been studied, which contributes to the formation of a unique expert environment for identifying and analyzing key trends, development challenges and problems, as well as the results of managerial decisions taken at the mega-, meta- and macro levels that shape international economic policy and affect security challenges. in four dimensions - socio-economic, geopolitical, digital and green. It has been established that the choice of policies to increase resilience occurs by mitigating vulnerabilities and strengthening capabilities, which at the same time opens up new opportunities for managing security in the socio-economic, geopolitical, green and digital dimensions. Security risk assessment is facilitated by the early identification of existing and potential threats that: exist or occur sporadically; purposefully created by other actors; arise spontaneously as a result of random coincidences; cause negative changes arise under alternative conditions due to the action of complex causal processes.

The activities of the European platform Megatrends Hub are characterized. Two types of megatrends have been identified in the analysis of the stability of the EU, affecting economic security. The features of security risk management policy are considered. The system of interdependence of risks affecting economic security has been identified. The risks of economic security in the implementation of the digital transition are highlighted. It has been established that megatrends of economic development influence the goal-setting of existing EU institutions and actualize the creation of new ones. The role of Team Europe Initiatives is considered from the standpoint of challenges, threats and risks to the economic security of the EU. It has been established that the European Economic Security Strategy updates the request to promote the permanence and sustainability of value chains, as well as the establishment of an international economic order based on rules and multilateral institutions, which, among other things, means the promotion and / or revision of free trade agreements, as well as investing in sustainable development and secure trade and economic ties through the Global Gateway mechanism. The challenges to the economic security of the EU are identified in the Next Generation EU Economic Recovery Package.

It has been established that the concept of economic security should include a model of protection against risk from both external sources of destabilization and internal sources of negative phenomena. The response mechanism includes counter-actions against any negative phenomena affecting the country's economy, and, as a result, society.

Key words: international economic development, megatrends, economic security, international economic security, global challenges, global threats, risks, international economic policy, national security strategies, economic interests, security risk assessment, sustainable development, digital development, international competitiveness, resilience, EU